

UDENRIGSMINISTERIET

EUKOOR, sagsnr.: 24/38527
Den 13. januar 2025

Rådsmøde (almindelige anliggender) den 28. januar 2025

SAMLENOTAT

1. Præsentation af det polske formandskabs prioriteter	2
2. Den landespecifikke retsstatsdialog	4

1. Præsentation af det polske formandskabs prioriteter

- Politisk drøftelse

KOM-dokument foreligger ikke

Nyt notat.

1. Resumé

Polen overtog den 1. januar 2025 det roterende formandskab for Rådet. Der forventes på rådsmødet (almindelige anliggender) en præsentation af formandskabets prioriteter. Der forventes ikke nogen reel drøftelse af prioriteterne. Formandskabsprogrammet har sikkerhed som omdrejningspunkt igennem syv overordnede overskrifter: 1) forsvar og sikkerhed, 2) beskyttelse af folk og grænser, 3) Modstandsdygtighed overfor udenlandsk indblanding og misinformation, 4) sikring af virksomheders sikkerhed og frihed, 5) energitransition, 6) konkurrence- og modstandsdygtigt landbrug samt 7) sundhedsmæssig sikkerhed. Arbejdet i rådsformationen for almindelige anliggender forventes at fokusere på emner som retsstatsprincippet, udvidelse, desinformation, demokratisk modstandskraft, EU-Storbritannien-forholdet samt forhandlingerne om EU's flerårige budget (MFF'en).

2. Baggrund

Polen overtog det roterende EU-formandskab den 1. januar 2025. Det polske formandskab ventes på rådsmødet (almindelige anliggender) den 28. januar 2025 at præsentere sine prioriteter for arbejdet i Rådet under sin formandskabsperiode med særligt fokus på arbejdet i GAC-rådsformationen.

3. Formål og indhold

Arbejdet inden for rådsformationen almindelige anliggender vil under polsk formandskab forventeligt fortsætte indsatsen for at styrke og beskytte EU's værdier både internt og eksternt med særligt fokus på: sikring af retsstatsprincippet, EU's udvidelse og interne reformer, imødegåelse af udenlandsk informationsmanipulation og indblanding, styrkelse af den demokratiske modstandskraft i EU og dets nabolande, udvikling af samarbejdet med Storbritannien samt forberedelse af forhandlingerne om den nye MFF. Formandskabet vil også støtte drøftelserne om samhørighedspolitikens fremtid, som anses for at være langt det bedste redskab til at udligne udviklingsforskelle, tackle uligheder og forbedre modstandsdygtigheden.

Det generelle polske formandskabsprogram er centreret omkring sikkerhed igennem syv overordnede overskrifter:

1. Forsvar og sikkerhed

Forsvar og sikkerhed vil spille en helt afgørende rolle for det polske formandskab. Formandskabet vil skubbe på for en dybdegående debat om militær finansiering i EU og støtte en styrkelse af forsvarsberedskab - hybridt og militært – bl.a. igennem forøgede forsvarsudgifter og en stærkere forsvarsindustri. Målet er at sikre Europa imod Ruslands eksistentielle trussel igennem en samordnet og ambitiøs indsats for det europæiske forsvar i supplement til NATO's indsats. Formandskabet vil derudover støtte et styrket samarbejde med NATO samt ligesindede ikke-EU-partnere som USA, Storbritannien og Sydkorea.

2. Beskyttelse af folk og grænser

Det polske formandskab betoner behovet for at gå fra et reaktivt til et proaktivt beredskab i EU. Det vil bl.a. indebære håndtering af migration og sikkerhed ved EU's ydre grænser, herunder ift. instrumentalisering af migration, samt en styrkelse af EU's og medlemslandenes kapaciteter indenfor civilbeskyttelse, katastrof håndtering, redning og humanitær bistand. Formandskabet vil også adressere spørgsmål om bekæmpelse af internationale organiserede netværk, terrorisme og radikaliserings.

3. Modstandsdygtighed overfor udenlandsk indblanding og misinformation

I lyset af autokratiers brug af misinformation til at nedbryde Vestens sociale og politiske samhørighed vil det polske formandskab eftersøge samarbejdsområder og muligheder for fælles EU-initiativ for at styrke den demokratiske modstandsdygtighed. Fokus på identificering og udryddelse af misinformation, opbygning af en bredspektret samfundsresiliens, herunder støtte til troværdige mediers uafhængighed samt styrkelse af cybersikkerhed vil udgøre grundlæggende komponenter heri.

4. Sikring af virksomheders sikkerhed og frihed

Den teknologiske udvikling, klimatransitionen og øgede geopolitiske spændinger medfører iflg. formandskabet, at økonomisk afhængighed begynder at udgøre for stor en risiko. Formandskabet ønsker derfor at styrke EU's konkurrencedygtighed igennem en række tiltag, herunder en stærkere integration af det indre marked, simplificering af bureaukratiske processer, herunder en mere fleksibel, incitament-baseret tilgang til energi- og klimapolitik samt forbedring af støttemekanismer for vigtige industrielle områder.

5. Energitransition

En pålidelig og sikker forsyning af energiressourcer er iflg. formandskabet afgørende for EU's energisikkerhed. Man ønsker at arbejde imod fuld retræte fra russiske energikilder, reducere energipriser i EU, sikre EU's energiinfrastrukturs fysiske og cybersikkerhed igennem EU's ramme for energisikkerhed samt sikre lige vilkår for udvikling af alle rene energikilder i EU.

6. Konkurrence- og modstandsdygtigt landbrug

Formandskabet vil bestræbe sig på at udforme en stærk fælles landbrugspolitik, der støtter landmændene og udviklingen af landdistrikter, herunder gennem opmuntring frem for tvang ift. miljøbeskyttelse og klimatransition. Formandskabet vil desuden arbejde på de udfordringer, som den fremtidige EU-udvidelse vil medføre for sektoren.

7. Sundhedsmæssig sikkerhed

Klimaforandringer, ekstreme vejrforhold, naturkatastrofer og stigende hybrid- og cybertrusler kræver iflg. formandskabet en forbedret europæiske modstandsdygtighed ift. sundhed. Det medfører et fokus på en digital transformation af sundhedsvæsenet, børn og unges mentale helbred og fremme af sundhed og sygdomsforebyggelse. Formandskabet betoner ligeledes behovet for at forbedre EU's lægemiddelsikkerhed, herunder ift. diversificering af forsyningskæder og støtte til en EU-baseret produktion.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Præsentationen af formandskabsprogrammet ventes ikke i sig selv at indebære statsfinansielle konsekvenser eller konsekvenser for EU's budget, samfundsøkonomien, erhvervslivet, miljøet eller beskyttelsesniveauet. Der vil blive taget konkret stilling til eventuelle konsekvenser i forbindelse med behandlingen af de enkelte forslag inden for prioriteterne.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

De øvrige medlemslande forventes at tage formandskabsprogrammet til efterretning.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen vil tage punktet til efterretning, idet der vil blive taget konkret stilling til de enkelte forslag under prioriteterne, når de fremlægges.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

2. Den landespecifikke retsstatsdialog

- Politisk drøftelse

KOM (2024) 0800

Nyt notat.

1. Resumé

På rådsmødet (almindelige anliggender) den 28. januar 2025 forventes en drøftelse af fire landekapitler i Kommissionens årlige retsstatsrapport, som blev offentliggjort i juli 2024. Det drejer sig om landekapitlerne for hhv. Ungarn, Portugal, Rumænien og Slovenien. Kommissionen forventes indledningsvist at præsentere landekapitlerne. Efterfølgende vil der være mulighed for, at medlemslandene kan stille spørgsmål til de enkelte landekapitler, som de pågældende fire medlemslande vil kunne besvare. Fra dansk side støtter man Kommissionens monitorering af retsstatsforholdene i medlemslandene. Danmark bakker ligeledes op om, at den årlige horisontale retsstatsdialog suppleres af landespecifikke drøftelser på baggrund af Kommissionens retsstatsrapport.

2. Baggrund

Kommissionen offentliggjorde den 24. juli 2024 sin femte årlige retsstatsrapport. Rapporten redegør for retsstatsforholdene på tværs af EU og særskilt i de enkelte medlemslande. Som noget nyt indeholder rapporten fra i år også landekapitler (uden anbefalinger) for udvalgte fire kandidatlande (Albanien, Montenegro, Nordmakedonien og Serbien).

Som led i indsatsen for at styrke retsstatsprincippet i EU's medlemslande lagde Kommissionen i en meddelelse fra juni 2019 op til, at Kommissionen på årlig basis skulle udarbejde en retsstatsrapport. Formålet med den årlige rapport er at monitorere efterlevelsen af retsstatsprincippet på tværs af EU's medlemslande for bedre rettidigt at kunne identificere problematiske tendenser og dermed forebygge, at de udvikler sig til deciderede problemer. Tiltaget nyder bred opbakning blandt medlemslandene og retsstatsrapportens fokusområder er: retssystemet, korruptionsbekæmpelse, mediepluralisme/-frihed samt institutionelle anliggender.

Rapporten baserer sig primært på skriftlige bidrag fra medlemslandene samt på anerkendte kilder såsom Venedig-Kommissionen og Europarådets anti-korruptionenshed GRECO. Derudover har Kommissionen gennemført landebesøg (fysisk/virtuelt) under udarbejdelsen af rapporten. Rapporten indeholder konkrete, landespecifikke anbefalinger til hvert medlemsland mhp. at forbedre retsstatssituationen.

Rapporten udgør et solidt grundlag for at vurdere retsstatssituationen på tværs af EU. Samtidig tilvejebringer rapporten grundlaget for Rådets årlige dialog om retsstatsprincippet, som indebærer først en horisontal drøftelse af retsstatssituationen i EU og dernæst landespecifikke drøftelser. Den horisontale drøftelse blev gennemført på rådsmødet (almindelige anliggender) den 24. september 2024, og den sidste landespecifikke drøftelse (vedr. hhv. Polen, Malta, Nederlandene og Østrig) blev gennemført på rådsmødet (almindelige anliggender) den 19. november 2024 med forelægning af sidstnævnte i FEU den 15. november 2024.

3. Formål og indhold

På rådsmødet (almindelige anliggender) den 28. januar 2025 forventes en drøftelse af fire landekapitler i Kommissionens retsstatsrapport vedr. hhv. Ungarn, Portugal, Rumænien og Slovenien.

Kommissionen forventes indledningsvist at præsentere landekapitlerne for hvert af de fire medlemslande. Herefter vil det pågældende medlemsland få mulighed for at redegøre for den seneste udvikling på nationalt niveau. Der vil efterfølgende være mulighed for, at de øvrige medlemslande kan engagere sig i dialogen om de enkelte landekapitler og stille spørgsmål eller komme med kommentarer til de pågældende medlemslande.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Sagen forventes ikke i sig selv at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet, erhvervslivet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

En række medlemslande, herunder Danmark, har løbende udtrykt støtte til Kommissionens øgede monitorering af retsstatsforholdene på tværs af EU og i de enkelte medlemslande.

Der forventes samlet set opbakning til Kommissionens rapport samt videreførelse af retsstatsdialogen på baggrund af rapporten efter samme metode som under de seneste formandskaber.

Blandt de fire lande, der er til drøftelse, må Ungarn forventes at få størst opmærksomhed. Det skyldes de fortsatte udfordringer med retsstatsprincippet i landet.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen finder det afgørende, at alle medlemslande lever op til EU's grundlæggende værdier, herunder demokrati og retsstatsprincippet. Efterlevelse af retsstatsprincippet er afgørende for både legitimiteten og effektiviteten af samarbejdet mellem EU's medlemslande, inkl. det indre marked. Regeringen bakker derfor varmt op om Kommissionens initiativ om løbende at monitorere og drøfte efterlevelsen af retsstatsprincippet.

Retsstatsrapporten er et nyttigt redskab til at identificere mulige, negative tendenser og til rettidigt at forebygge, at de udvikler sig til deciderede problemer, som det efterfølgende er vanskeligt at rette op på. Regeringen finder samtidig, at Kommissionens retsstatsrapport og retsstatsdialogen i Rådet er et nyttigt supplement til artikel 7-proceduren, EU-Domstolens virke og retsstatsmekanismen.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.